

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER

-Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/3754	31 juli 1991
Onderwerp Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 26/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Cavalerie

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/3754, d.d. 31 juli 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
26/91

(Afgesloten 311100A JULI 1991)

Kroatië

De gevechten in Kroatië lijken ten opzichte van het weekeinde enigszins te zijn afgenomen. Vermeldenswaard is echter het bericht dat gisteren twee vliegtuigen van de federale strijdkrachten (JNA) een aanval hebben uitgevoerd op stellingen van de Kroatische (para-)militaire organisatie (KNG) bij het Kroatische dorp Kostajnica, die naar verluidt geconfronteerd werd door een aanzienlijke groep Servische militanten. Dit vormt de tot nu toe duidelijkste indicatie voor een vorm van coördinatie tussen JNA-eenheden en Servische strijdgroepen in Kroatië.

De Servische eenheden in Kroatië lijken hun tactiek geleidelijk te veranderen. Waar zij in het recente verleden vooral incidentele guerrilla-aanvallen uitvoerden, lijken zij nu in toenemende mate te kiezen voor een meer "traditionele" wijze van oorlogvoering, gericht op het min of meer permanent bezetten van gebieden. Dit bevestigt de berichten dat het gevechtsvermogen en moreel van de Servische strijdgroepen momenteel dat van de KNG overtreft.

Gisteren heeft de Kroatische minister van Defensie Djodan aangekondigd dat de Kroatische regering zal worden veranderd, met als doel bredere maatschappelijke steun voor de strijd tegen Servië te verwerven. Dit zou ook verband kunnen houden met de reeds eerder vermelde onenigheid binnen het Kroatische bewind over de te volgen koers. Djodan, die geldt als een vertegenwoordiger van de radicaal-nationalistische stroming, stelde dat het Kroatische parlement zich later deze week zal uitspreken over een voorstel tot volledige (economische?) isolatie van Servië. Kroatië zou zich volgens Djodan verder hebben verzekerd van personele en materiële steun van buitenlanders van Kroatische afkomst. Met hun hulp zou Kroatië wapens kunnen aanschaffen in het buitenland, waarbij Hongarije, Frankrijk en Italië met name werden genoemd.

Federale overheden

Tijdens het gisteren in Belgrado gehouden crisisberaad is het gekomen tot een botsing tussen het "Servische blok" (naast Servië de aan deze republiek ondergeschikte provincies Kosovo en Vojvodina en het traditioneel met Servië meestemmende Montenegro) en Kroatië. Het federale presidium heeft besloten een commissie in te stellen die moet toezien op de naleving van het vorige week door het presidium gelaste (maar door geen van de partijen in acht genomen) staakt-het-vuren in Kroatië. De Kroatische voorzitter van het presidium, Mesic, heeft zich sterk tegen dit besluit verzet, te meer daar de betreffende commissie zou worden voorgezeten door de vertegenwoordiger van Montenegro in het federale presidium (tevens vice-president), Branko Kostic. Deze heeft zich gisteren lovend uitgelaten over de Serviërs in Kroatië die zich zouden verweren tegen, wat werd genoemd, "Kroatische fascist", en lijkt derhalve niet de aangewezen persoon om een dergelijke commissie te leiden. Mesic heeft uit protest tegen dit besluit de vergadering van het presidium verlaten.

Deze ontwikkeling vormt een indicatie voor de geïsoleerde positie die Kroatië inneemt op federaal niveau. Weliswaar stemde (vermoedelijk) "bondgenoot"

Slovenië met Mesic mee, maar deze republiek stelt zich over het algemeen terughoudend op om het klimaat voor verdere onderhandelingen omtrent zijn eigen onafhankelijkheid niet te verstoren. Mede gezien het feit dat de Kroatische president Tudjman al bij voorbaat van deelname aan het topperleg uit protest tegen de aanvallen van de zogenoemde "Servische terroristen" had afgezien, moet het niet uitgesloten worden geacht dat Kroatië zich de komende dagen geheel aan verder overleg tussen de republieken zal onttrekken.

De nieuwe confrontatie tussen JNA en Kroatië maakt het nog minder waarschijnlijk dat Kroatië zal instemmen met het EG-voorstel voor een staakt-het-vuren, dat onder meer voorziet in gezamenlijke patrouilles van de JNA en KNG. Hierbij is ook van belang de bepaling in het voorstel dat de niet bij de gemengde patrouilles betrokken eenheden van de KNG dienen te worden gedemobiliseerd. Weliswaar is tevens gestipuleerd dat de niet in de patrouilles opgenomen JNA-eenheden in Kroatië zich in de kazernes zullen terugtrekken, maar deze regeling zou in Kroatische ogen de Servische militanten in Kroatië vrij spel geven. Overigens maakt het genoemde besluit van het door Servië gedomineerde presidium het twijfelachtig of ook Servië daadwerkelijk zal instemmen met het EG-voorstel.

Servië

In het Servische parlement is gisteren een resolutie voorgesteld die de komst van Duitse, Oostenrijkse en Hongaarse deelnemers aan waarnemersmissies wil verbieden. Dit voorstel maakt deel uit van de Servische propaganda, die erop gericht is om het Kroatische en Sloveense onafhankelijkheidsstreven als onderdeel van een tegen Servië gericht complot van de verliezers van de Tweede Wereldoorlog voor te stellen.

De JNA

Afgelopen zondag heeft minister van Defensie Kadijevic de Kroatische leiding beschuldigd van agressie en provocaties tegen de JNA. Dit beeld werd gisteren bevestigd tijdens een briefing voor in Joegoslavië gestationeerde militaire attaché's. Hierbij werd de verantwoordelijkheid voor de botsingen in Kroatië geheel bij de Kroatische regering gelegd. In de visie van de defensietop is geen sprake van gecoördineerde Servische agressie jegens Kroatië, al werd niet uitgesloten dat een aantal Serviërs hun familieleden te hulp kwam. Met betrekking tot de doortocht van uit Slovenië teruggetrokken JNA-eenheden werd gesteld dat er tot dusverre geen sprake van was dat Kroatië deze verhinderde. Eventuele Kroatische pogingen daartoe zouden echter zeer hard worden beantwoord. Overigens liet de JNA-top doorschemeren geen bezwaar te hebben tegen de komst van internationale waarnemers naar Kroatië.

Met betrekking tot Slovenië werd gesteld dat de terugtrekking van de JNA uit deze republiek volgens plan verliep en dat geen sprake meer was van Sloveense blokkades van JNA-instellingen. Tegelijkertijd werd echter benadrukt dat in de JNA-visie deze terugtrekking in geen enkel opzicht een erkenning van de Sloveense onafhankelijkheid inhield.

De defensieleiding stelde dat Slovenië en Kroatië op grote schaal werden geassisteerd door het buitenland. Zo zouden gedeserteerde JNA-vliegers van Sloveense en Kroatische afkomst momenteel een "conversietraining" in het buitenland volgen en zouden tenminste 1000 Slovenen voor het uitvoeren van terreuracties worden opgeleid. In Oostenrijk zouden ten behoeve van "strijd tegen de federatie" wapens gereed liggen. Ook zouden de afgelopen dagen aan de grens met Hongarije, maar ook in de Montenegrijnse haven Bar, illegale wapenimporten zijn gekonfisqueerd. Daarbij is vermeldenswaard dat op vragen van de Nederlandse attaché in feite werd bevestigd, dat in Bar de afgelopen week grote

hoeveelheden wapens waren gelost. Deze zouden zich momenteel onder toezicht van de JNA bevinden, totdat duidelijk was voor wie zij bestemd waren.

Deze briefing, en de uitspraken van Kadijevic, vormen nieuwe indicaties voor de hardere, pro-Servische opstelling van de JNA. Door de schuld van de crisis bij Kroatië te leggen en buitenlandse betrokkenheid, met name van Oostenrijk en Hongarije, te suggereren, worden belangrijke elementen van de Servische positie overgenomen. Daarnaast is vooral opvallend dat de leiding over de strijdkrachten nog altijd rekening blijkt te houden met nieuwe gevechten in Slovenië. Op grond van de briefing moet worden aangenomen dat de JNA-leiding tevens rekent op een verheviging van de strijd in Kroatië.

Er zijn aanwijzingen dat de legerleiding het JNA-optreden van de afgelopen maand in Slovenië als een blamage heeft ervaren en een herhaling van deze "nederlaag" tot elke prijs wil voorkomen. Daarom is het te verwachten dat de JNA bij een (her)opleving van de strijd in (Slovenië en) Kroatië beter voorbereid zal zijn en harder zal optreden. De opmerking met betrekking tot de te verwachten JNA-reacties op eventuele acties tegen de JNA-transit door Kroatië wijst ook in die richting.

Conclusie/vooruitzicht

Het klimaat voor onderhandelingen tussen de Joegoslavische republieken lijkt steeds verder te verslechteren. Het moet zelfs niet uitgesloten worden geacht dat Kroatië zich geheel aan dit overleg zal onttrekken. Dit maakt de kans op slagen van internationale bemiddelingsinitiatieven eveneens zeer klein. De JNA blijkt zich zowel in politiek als in militair opzicht steeds duidelijker pro-Servisch op te stellen. Er moet gerekend worden op een intensivering van de burgeroorlog die inmiddels feitelijk reeds in Kroatië woedt. Een uitbreiding van de vijandelijkheden naar andere republieken blijft daarbij tot de mogelijkheden behoren.